

Despre poezia lui George L. Nimigeanu

Orice antologie de autor, realizată după anumite criterii tematice și sentimentale, impune cronicarului uitarea volumelor din care s-a făcut selecția. Menirea lui este de a arăta în ce măsură antologia respectivă oglindește efigia poetului. Prima remarcă pe care o putem face chiar din momentul întoarcerii ultimei file este următoarea: antologia „Pietre de râu pete de sânge” reface în dimensiunile lui esențiale drumul lui George L. Nimigeanu către „cuvântul ziditor de poezie”.

Dar ce reprezintă „piatra” care și-a câștigat dreptul de a intra alături de trei motive poetice, în construcția titlului acestui volum de bilanț?

„Pietrele” lui George L. Nimigeanu sunt vorbitoare și trăitoare; ele curg precum timpul și sângerează precum poetul; piatra e lespeda de vatră sacrificată. Piatra e poetul, cuvântul, adevărul, păcatul, existența și încă multe altele. Toate își au „povara” lor ontică și existențială, de la debutul editorial din 1983, poetul ajungând să așeze pe coloane solide templul poeziei sale, această antologie fiind a paisprezecea sa carte.

Titlul, simbolic-metaforic (diferențierea e dificilă și poate chiar fără noimă) se impune prin capacitatea de a încorpora în el un polisemantism, metafora titlului fiind sumativă. Aceste caracteristici se evidențiază parcurgând cele trei cicluri ale cărții „Pre-srisele”, „Exerciții la templul iluziei” și „Întâinuirea destăinuirii”, cicluri relaționate dialectic, triada aceasta nefiind una searbăd-hegeliană, ci, mai degrabă, una în care se întrevăd conotații creștine.

Spațiul poetic al antologiei e delimitat de poemele „Arborele lumii” și „Vânătoare de himere”. Oare locul lor e întâmplător? Și oare întâmplătoare e alegerea lor?

„Arborele lumii” e un autoportret, dar și o artă poetică. Poetul un arbore ce-și are „rădăcinile-ner”; poezia este „coroana” lui, alcătuită din „lumina” vremii ce „curge spre fructul din floare”. Acest „axis mundi” poartă în venele sale „seve” deosebite, „cântecul-bucurie” și „cântecul-rană”.

„Vânătoare de himere” – text antologic în dublu sens – este alegoria sorții și alegoria vieții. În această vânătoare poetul e vânător și vânat. Dar cine e cel care a pornit vânătoarea și hărțuiește? De bună seamă: „umbra”, „frigul din oase”, „negura”, „clipele de sânge”, „tăcerea”, ningerea de „negură veșnicie”. „Hăitașul” întoarce toate cele în „semnul/luminii de la Început ...”. Dar apriga vânătoare e înscrisă în „rostul celor hărăzite” într-o împlinire a clipei care este cuvântul, semn al trecerii omului prin timp. Melancolice, versurile au un vag caracter oracular-testamentar (Ion Roșioru). Textul e un document sufletesc despre omeneasca intrare în „marea iarnă a vieții”. Adăpostirea în poezie e singura mângâiere și singurul reper în vârtejul necruțător al timpului „jivina-nfometare” care își „ascute ghera” în „carnea poetului”. Mitica vânătoare a întemeierii devine în poemul lui George L. Nimigeanu rătăcire prin sine pentru a prinde în bătaia săgeții scânteia zeiască-divină a eului. Fapt semnificativ, mitul vânătorii a generat în poezia românească poeme de o mare frumusețe și adâncă semnificație. Amintim doar câteva: „Moartea căprioarei” (Nicolae Labiș), „Mistrețul cu colți de argint” (St. Augustin Doinaș) și ... „Vânătoare de himere” (George L. Nimigeanu).

Primul ciclu cuprinde poeme așezate sub titlul „Pre-srisele”. Sintagma titlu își are simbolistica și logica ei interioară, ascunsă. Textele sunt vegheate de aura originarului. Cele nouăsprezece poeme alcătuiesc o minicosmogonie („Facere”) a poetului: „Când s-a urnit din Sine Începutul/ eram povestea care-avea să fie -/ semn între lumi izvor cu apă vie/ văzutelor taifas nu nevăzutul”. Poezia „Începutul”, pe lângă acumularea de metafore de autodefinire, se remarcă și prin construcție. Primele două strofe sunt o minigeneză a poetului, celelalte două ne coboară din mito-cosmogonie în timpul existențial, fiecare poem al ciclului fiind o „ipostaza” a destinului. Rând pe rând, poetul-destin este cel „gândit de viață”; „ciob” din cioburile mării „oglinzi” a lumii; e cel veșnic supus ispitei de către „bine”, „adevăr” și „frumusețe”; e „umbra de cuvânt”, „ușa cu tâlc” și „prag de glod”. Poetul are „deasupra/ .../ înaltul”, iar „adâncurile” în el; poetul e osândit să solfegieze „astrala partitură/ a ființării”. Toate poemele se strâng (nu e cazul acestora) într-o urzeală și bătătură de metafore. „Începutul” când s-a urnit a dat și o „Tablă de legi” (titlu

de poem). Predestinarea nu poate îmbrăca decât haina imperativelor: „să-ți nască noaptea prunci ...”; „să se aleagă dragostea de ură”; „să-ți fie dor ...”; „să te frângi”; „să te bucuri”; „să urci Muntele”. În tonuri discret blagiene, poetul e „în călcâiul morții verde ghimp” și „rostitie” din „Suprema Lege”. Aceste două metafore desăvârșesc circuitul între ontic și transcendent. Cu tot începutul auroral, poetului nu i-a fost dat să afle „ce legi păzește fumul”. Poate că de aceea rămâne „închis în întrebare” și „șintuit în legi”.

Poemele din al doilea ciclu sunt meditații existențiale. Ciclul se deschide cu două poeme a căror sursă pare a fi biografică: „Ieșirea din copilărie” și „În arșița clipei”. Despărțirea de poveștile cu Făt-Frumos – simbolul neliniștilor și al căutărilor – e dureroasă, deoarece „s-a tăiat prin mine arcul zării” și s-a făcut „frig”, iar copilul a fost dus în „noapte”. Fruntea copilului devine răbojul „fărădelegilor hoților”. Din act necesar-natural al vârstelor, „ieșirea din copilărie” devine tragedie. „Istoria”, în sensul tare al cuvântului, e vinovată de tragismul evenimentului. Dincolo de dramatismul rememorării, gravitatea și frumusețea poetică vin din puterea de generalizare a versurilor, din acea ambiguitate a aceluia căruia „copilul”, asemeni psalmistului, i se adresează. E Tatăl de sânge sau Tatăl Ceresc? Sonurile psalmiste din „În arșița clipei” sunt de găsit și în suita de interogații din „Să fie vorba de singurătată?”, prin care poetul caută răspuns: sunt cel părăsit sau o fericite parte din „întreaga Fire?”. Unda religioasă e prezentă și în „Pe roata cuvântului”. „Puncte de reper”, „Ceea ce nu știu”. Uneori meditația poetului pornește de la „Eclesiast”: „că jos ori sus în bălciul cu oglinzi/ ce iei pe stigăt pe tăcere vinzi/ și ne-avântăm cu ce avem mai sfânt/ călări pe vorbe și călări pe vânt” (Pe muchia zilei); „locuiești muritorului pe frontiera dintre inexistențe/ din inexistențe alcătuindu-se / stîrbă iluzie” (Iluzie). Preluând evanghelistul „fericit” ..., poetul dezvoltă o meditație despre cuvintele vie, despre viață. Numai inocent te poți bucura „de pata de soare” ce „cade alături”, drept mărturisire despre Dumnezeu. Chiar dacă viața e „truc/ al fericirii”, o iluzie într-o lume de iluzii (Civilizația îngândurării) și chiar dacă poetul a pierdut „cuvântul dintâi” și e ființa aruncată în lume (Ipostaza III) și o „povară de umbre” (Povară de umbre), totuși poezia religioasă a lui George L. Nimigeanu nu are tragismul psalmilor arghezieni, nici retorica lor. Poetul nu-și trâmbițează credința și căutarea divinității, ci și le trăiește și mărturisește blând, în imagini și culori de mănăstire bucovineană și icoană transilvană.

Noima poetului aruncat în lume este de a pune întrebări (Pietrele insingurării). El urcă/ coboară din întrebare în întrebare. Are nesomnul întrebărilor care caută „lumina înțelesului râvnit”.

Se poate constata cu ușurință că marea temă a poeziei lui George L. Nimigeanu este „Timpul”. Aproape că nu există text care, cel puțin în „tangenta”, să nu trimită spre problematica timpului. Timpul are în versurile filosofice ale poetului înalte „măști”. În cele mai multe este „trecere” (Decembrie interior, Desen după natură, Ceas anapoda); e și „creștere” pentru a privi „neființa” (Portret cu piatra zilnică). Fiind „sunetul existenței”, numai el, timpul, „știe din care parte soarele/ se luminează cu mine/ în fiecă zi”. Timpul este și „amintire”. Dacă poetul nu mai poate fi un Moise, rămâne atunci o amintire care încearcă să ghicească în „colburi” niște „urme”, fără să se mai întrebe ale cui sunt. Ultima strofă din „Memento” e o metaforă, deosebită, a timpului uman: „există și un copil/ pe marginea primejdioasă a unui vis/ și copilul acela vine spre tine/ pe când timpul pe sufletul copilului/ își aruncă inelele de prisos”. Nu toate meditațiile sunt în ton melancolic. Sonul orfic (Tangente) și ținuta aforistică (Semne particulare) nu pot ascunde pesimismul, e drept foarte rar: „Și ce ar fi de auzit când/ prea bine știi că ești doar/ o eroare în care/ rugina adevărului ți se schimbă/ pe aurul minciunii”.

Poetul trăiește la mare intensitate timpul existenței, încât imaginea poetică se amplifică. Așa că nu întâmplător s-a semnalat în versurile poetului din burgul de pe Târnava Mare existența unui expresionism „via” Blaga. E drept că Lucian Blaga îi e, alături de Eminescu, zeităte tutelară, dar expresionismul lui George L. Nimigeanu din „Paralele inegale”, „În târg cu lumea”, „Muzeul străzii” sau ecourile lui din „Măști efemere”, „Exerciții la trapez”, „Între două oceane”, „Premoniție”, nu poate fi redus doar la o simplă influență și nu poate fi rezolvat într-o frază, și aceea numai de constatare. Cu ușurință se pot identifica formulări expresioniste precum: neliniștea în fața limitelor, teama de eroare, locuirea propriului trup ca o locuire în altă lume, nevoia afirmării limitelor - a clipei, eul bolnav și rătăcitor într-o lume degradată, înstrăinată de sine și de spațiul originar, rana. Toate îi provoacă o „durere cosmică” (Cornel Moraru).

Mai mult sau mai puțin evident, expresionismul lui Nimigeanu are și o nuanță civică. În „Tămăduirea de sine”, text amplu de puternică definire morală, poetul mărturisește: „Cu cât mai în adânc de ține sapi/ vei da de semeni și în fiecare/ afla-vei rana care-n tine doare/ și cum te zbați de rugul ei să scapi// durerea ta e și durerea lor/ de-o oblojești pe-a ta și lor li-i bine/ .../ tămăduit să te așterni la drum.” Putem descifra în textul poemului un portret al lui Isus, total diferit de cel bucolic gândirist (Isus în țara mea).

O parabolă morală este „precum trandafirul”. Poetul e întrupare aurorală a „trandafirilor cerești” și căderea de-o clipă în „rânduilelile Firii” spre „pură împlinire”. În ansamblul său, poemul e îndemn spre împlinirea datoriei vieții, în așa fel încât „cel care vine după tine/ pe unde-ai umblat/ să calce pe ape/ cum ar călca pe uscat”.

Poeme de reflecție sunt „Măști efemere” și „Cumpăna imperfectă”. Poetul, interogativ, a pornit în căutarea sinelui ascuns sub fel și fel de „măști de lut”: „Poate că pe chipurile noastre/ cineva înlocuiește măștile de lut” sau „Iar tu sine al meu petrecând în oglinzi/ între Adevăr și minciună/ cumpănă de mă alegi/ dacă pe ambele țărături ale timpului/ cetățile ard”. Viața se dovedește imperfectă (Cerc imperfect). Singurul lucru bun care mai rămâne e urcușul spre Cel-Care-Este.

În ultimul ciclu – „Întăinuirea destainuirii” – temele (timpul, divinitatea, sinele, cuvântul, autodefinirea), după ce au fost „destăinuite”, sunt acum „întăinuite”. În aceste poeme meditația merge spre ermetizare, dar pentru a închide „sâmburele” lor tare trebuie să treci prin „râscruci” și peste „praguri”, pentru „vamă”. Ca și celelalte două cicluri, și acesta se deschide cu un text prefață – „Pragurile”. Ființa poetului e pata de lumină între praguri. Versurile sunt fie de autodefinire și mărturisire a credinței, fie rană a cuvântului, dar toate îl situează pe poet în față cu devoratorul Cronos. Toate ale lumii sunt „rânduie” și „cu pricini toate”, încât poetului (omului) nu-i este „îngăduit să fugă din sine/ în mai-presus-de-Lege-și-Măsură”. În „Timpul”, viața e o cavalcadă de aspirații și speranțe, fără oprire. În urma ei se aștern amintirile. Condiția poetului este una chistică: „pe când țaranile ființei mele hrănesc/ un câmp cu trandafiri sălbatici/ eu/ gol până la suflet mă sting/ printre spini târându-mă/ rang de noblețe dobândind/ și coroană”. Ființa e veșnică mișcare între „zi” și „noapte”, între „noapte” și „zi”, în *Insomnia* Marelui Cuprins; e „lut” și „foc”; sau „dans pe jeratic”. O poezie încifrată vrea să fie și „Pendul solar”, în care se lasă să se înțeleagă că viața este arderea de sub pleoapa Sfinxului; „Sfinxul sunt eu”, se mărturisește poetul, fiecare pentru sine fiind un sfînx tănuit „în numele ce-l știu/ pustiit de vreme lângă apa/ oazelor din Marele Pustiul”. Sfinxul e taina „ființării”, toarsă de cele „trei mirese”.

Textele cele mai semnificative sunt cele ale încifrării eului; evident, eul e asociat timpului într-o constelație de motive: ușa, fereastra, pragul, ochiul, clipa, oglinda, cuvântul. Aici găsim poate cele mai originale metafore prin care poetul George L. Nimigeanu se desprinde total de modele (Blaga); altfel ar fi păcătuit de monotonie și manierism.

Din meditațiile lui George L. Nimigeanu se poate alcătui un florilegiu de metafore tematice definitorii. După destăinuirea celor „prescrise”, totul se „întăinuește” din nou și astfel „cercul” se închide „perfect”, poetul coborând înapoi în „țara pre-scriselor”.

În spatele melancoliei – sentimentul fundamental al poeziei acestui poet – se află conștiința tragică a dualității omului, ființă supusă „trecerii” și „erorii”.

Poet cerebral, George L. Nimigeanu nu are chemare spre imaginea plastic-picturală necesară descripției. Așa că în cele câteva texte cu început de pastel, după primele versuri, poetul trece la meditația exprimată direct. Un exemplu: „Frontiera noiembrie”.

În această antologie, poezia erotică e slab reprezentată. Probabil că poetul a dorit să scoată iubirea de sub povara „exercițiilor la trapezul iluziilor”, pentru a le putea aduna într-un volum de sine stătător. Putem totuși, cita poemele „Joc de taină” și „Fereastră târzie”.

Un autentic poet, după două – trei volume și-a cam definitivat universul poetic căruia, apoi, îi va rămâne credincios. Un astfel de poet va fi preocupat de aici încolo de îmbogățirea și perfecționarea instrumentelor și de rafinarea expresiei. Un astfel de poet este George L. Nimigeanu. Originalitatea sa nu stă în problematica propriu-zisă, deoarece Divinitatea, timpul, Erosul, etc sunt teme universale și de vârstă poeziei. Glasul lui original, personal, trebuie căutat în limbajul poetic, în relațiile pe care le stabilește între

teme și motive, etc. În lumina acestei idei se impun câteva observații asupra versurilor lui George L. Nimigeanu, cu atât mai mult cu cât este vorba de o antologie.

Poet cerebral, George L. Nimigeanu cultivă aproape exclusiv poezia de meditație. De aceea el nu mizează pe senzorialitate viscerală, nici pe cea material-plastică a cuvântului, ci pe „sâmburele” ideatic și pe disponibilitatea lui conceptuală. Deci indiferent că poemul e scris în versificație tradițională ori modernă, muzicalitatea lui poartă pe undele ei stări, trăiri de la melancolie la fiorul tragic. Și indiferent de perspectiva tematică a poemului, autorul lui e obsedat de dualitatea ființei. Așa se justifică „gruparea” temelor și a motivelor în serii, de regulă câte trei: divinitate – timp – clipă; divinitate – cuvânt – tăcere; viață – trecere – moarte; eu – sinele – trecere; prag – ușă – fereastră; divinitate – eros – trecere; și așa se explică abundența cuplurilor antitetice și a oximoronilor: timp/clipă; cuvânt/tăcere; rău/bine; înalt/adânc; lumină/beznă; rostire/scris; nicicând/totdeauna; certitudine/iluzie; Toate converg spre un cuplu suprem, peren în poezia lui George L. Nimigeanu: „Dumnezeu/Omul (lutul/ spiritul). Nu puține sunt cazurile când aceste antiteze, dar mai ales oximoronii, generează formulări și imagini aflate la limita dintre substanța cea mai profundă și paradox.

Tonul elegiac-filosofic al poeziei nu este impus, lăsându-i cititorului sarcina revelării. Pentru a ușura și personaliza această sarcină de lectură, se renunță la punctuație – un adevărat pat procustian pentru un POET. Singurul semn de punctuație prezent în versurile antologiei lui Nimigeanu este semnul întrebării. Nu ni se impune nici o virgulă, nici un punct, nici o majusculă. Astfel versurile devin un „continuum” al mărturisirilor neliniștilor și al căutărilor. Cititorul e liber să impună deci ritmul și intensitatea inspirației și expirației sale, să le impună deci ritmul trăirilor și descifrărilor sale. Dincolo de toate aceste aspecte de limbaj, poetul se află într-un permanent calm stilistic. Fără tăgadă, George L. Nimigeanu e un poet de incontestabil talent și de certă disponibilitate expresivă, un autentic autor de poezie.

După unsprezece plachete de versuri, poetul face un gest al socotelilor, pentru a vedea ce e de dat Cezarului și ce e de lăsat pe drumul vremelniceii. Cunoscând creația lui George L. Nimigeanu, pot afirma că „aritmetica” a fost grea, dificilă și prin exigența pe care poetul și-a impus-o. Această exigență a dus și la structura și la unitatea volumului antologic, subliniindu-i semnificația, trăsături cu care puțini se pot lăuda, cei mai mulți fiind dispuși mai degrabă zarvei tipografice. Poetul medieșean nu agreează gestul iconoclast și de negare. El își asumă o tradiție în care se integrează organic.

La data debutului editorial (1983), deci în momentul de afirmare a postmodernismului optzeciștilor, George L. Nimigeanu scria poezie de zece ani. Prin sensibilitate, viziune, factură poetico-stilistică, locul său este însă în succesiunea generațiilor echinoxiste care se revendică din marea generație șaizecistă care, la rândul ei, se revendică din tradiția marii poezii interbelice. Apropierea de poezia echinoxistă nu o datorăm prezenței unor influențe, ci unei fericite „întâmplări” „id-est” întâlniri, George L. Nimigeanu fiind „vinovat” de poezie. El aduce în babilonia postmodernistă sonul limpede și ferm al unui poet al tragismului ontologic și al celui existențialist, având darul transcendentului. Prezența antologie confirmă maturitatea poetică a autorului, ea devenind CARTE DE VIZITĂ.

Octombrie 2005

*„Câtă vreme aveți lumina printre
voi, credeți în lumină, ca să fiți
fii ai luminii” (Ioan, 12.36)*

Putem afirma că poezia este „religioasă” în măsura în care ea exprimă adevărurile de credință, iar relațiile sufletești și de conștiință ale eului cu Divinitatea, prin autenticitate, determină „reîndumnezeirea” celui de jos, ridicându-l spiritual spre înaltele sfere ale Adevărului Suprem. Mărturisită, poezia-gând de credință „rostuiește”, în gând și faptă, Lumina cea fără de început, în care fiecare muritor își poate afla menirea, calea către sine, prin și către cei din jur, precum și echilibrul necesar strădaniilor de fiecare zi.

Toate aceste adevăruri așează poezia sub semnul sentimentului religios, iar antologia de autor asupra căreia ne oprim în prezentarea de față, prin conținut și structură, evidențiază cu prisosință adevărurile „poeziei religioase”.

Axele tematicii poeziei religioase pe care o scrie George L. Nimigeanu – Lumina și Cuvântul – sunt metafore care Îl unesc pe Dumnezeu (TIPAR ÎNALT). Părintele tuturor celor văzute și nevăzute, Lumina și Cuvântul dezvăluindu-ni-se ca energii divine prin care Dumnezeu ni se dăruiește clipă de clipă. Se poate constata ușor că titlul volumului acoperă perfect conținutul și „rostul” antologiei „Lumina de la Început” – ontogeneza pe care poetul și-a asumat-o încă de la începutul zidirii lui întru cuvântul care mărturisește. Și îl mărturisește și acum, în această carte.

Sub „masca” existențial-poetică ființează TREIMEA: TATĂL – SFÂNTUL DUH – FIUL, repere primordiale și fundamentale ale existenței umane, deci și ale poetului și ale actului său creator – poezia. Corespondențele umane ale TATĂLUI, DUHULUI SFÂNT și FIULUI, exprimate prin cele trei cicluri ale cărții – TIPAR ÎNALT, Scara interioară și Ațezîri de credință – structurează „treimic” alcătuirea antologiei, dar aproape toate cărțile publicate până acum de George L. Nimigeanu sunt construite în acest fel, poetul considerând că toate cuvintele poemului poartă în ele „lumina din Lumină”. Prin mărturisirile sale poetice, în lucrarea Cuvântului asupra existenței, poetul conștientizând primordialitatea sacralului asupra celor lumești și pământene, se caută pe sine în ceilalți și pe ceilalți în sâmburele sacru care germinează în ființa lui, în și prin cuvânt.

Tema primului ciclu exprimă relația dintre cuvântul poetului și Lumina dintâi. Și tocmai în „lumina” acestei teme constatăm că majoritatea poemelor antologice sunt niște autoportrete realizate prin raportarea la TIPAR(ul) ÎNALT. Regăsind și recuperând în ființa sa elementele TIPAR(ului) ÎNALT, poetul își află rostul. Textul Lumină din lumină, care deschide antologia, poate fi considerat o artă poetică. Pe lângă „definiția” poeziei, se identifică și câteva din motivele specifice liricii lui George L. Nimigeanu: lumina, cuvântul, tăcerea, înaltul, adâncul, copacul, rostul poeziei, în acest caz fiind acela de a mărturisi „Lumina din Cuvânt”. Sintagma poetică trimite, astfel, direct la textul sfânt: „Dumnezeu a zis „să fie lumină”! Și a fost lumină”. (Facerea, 1.3) „La început era Cuvântul și Cuvântul era Dumnezeu și Cuvântul era cu Dumnezeu” (Ioan, 1.2). Poetul, în poem, candelă și lumânare fiind în noaptea lumii și a ființării între cele lumești, este și ecou al Cuvântului (Din somn căzând). Epifanii ale lui Dumnezeu, cuvântul și tăcerea poetului exprimă Calea Învierii (Sensul luminii). Se impune să subliniem distincția pe care poetul o face între cuvânt care este al Lui Dumnezeu – și vorba – cauză a căderii și cale a trecerii: vorba doar vremuiește, umbră a Cuvântului. Dintâi fiind, Cuvântul este dumnezeiesc, vorba e omenească. Și, cu toate acestea, viața și poezia nu pot avea decât un sens unic, cel al credinței: „Și de îngropi talantul Calea-ntuneci/ te dai risipei dosnicei poteci/ crezi că la naștere în lume pleci/ dar în delirul cumpenelor luneci” (Sens unic). Fără lumina credinței, viața nu este decât „aur sterp”, un zar care își dă doar numerele tragice ale ispitelor. Totul și toate, fără „lumină”, aparțin numai clipei (Numai Rostul e viu). Viața ne este un „mereu urcuș” spre Dumnezeu (Sens unic). De aceea, soarta omului (poetului) e „rânduită”, mereu supusă „cercurilor căderii”, cel mai ademenitor și plin de păcate fiind cercul clipei. Poetul încă are credința „tainei luminii” care curge prin noi, „creanga lumească”. Și dacă în lume sensul mișcării se petrece din moarte spre viață, prin „floarea iubirii”, și existenței omului pe pământ poate să se consume fără păcate.

„Între Da și Nu” este unul din textele care ilustrează în mod convingător caracterul religios creștin al poeziei lui George L. Nimigeanu; redăm doar ultima strofă: „Între-ale vieții dacă n-ai fi TU?! Și între cele câte-s – rostul meu/ cum l-aș afla în clipa și-n mereu/ suind prin strunga dintre Da și Nu?”. Credința

care dă sens și bucurie vieții este asemeni unor „râuri subterane”. Sub puterea credinței „înverzește lutul sub tălpi și în vise” (Râuri subterane).

Ființă duală, de pământ și vis, omul dă sama de îndepărtarea sau apropierea lui de TIPAR(ul) ÎNALT. Dualitatea ființei umane este percepută ca semn și menire, nicidecum ca dramă ontică, pentru că omul poate și trebuie să fie purtătorul de dumnezeire pe pământ: „cuvânt fiind – că din Cuvânt cobori .../ ca la-nceputuri – viu și fără vină –/ că moartea e cuvântul și că murind/ te-ntorci la Început să iei Lumină”. Versul poetului e plin de seninătate, optimism și bucurie. În această stare, el duce „din grai în grai din veac în veac” încredințarea că „fărăna care ești naste lumină”. Că umbra pământescă a Lui Dumnezeu (Punct final), poetul e „privegheat de îngeri” care îi cântă la ureche Lerui-Ler, cântec pe care el îl trece „pe neaua foii” (Lerui-Ler). Poemele lui George L Nimigeanu schițează o adevărată antropologie creștină. Tocmai de aceea afirmăm mai devreme că multe din ele pot fi considerate nu numai mărturisiri ale credinței, ci și autoportrete.

Rugăciunea poetului nu e învolburarea celei a lui Goga. Rugăciunea lui e mărturisire, nu cerere, e mărturisirea dorului de împlinire a rostului său: „bat clopote înalte-n biserica din mine/ Muntele sfânt mă cheamă și Rostul nepătruns/ și pe fâgașul nopții sui Doamne către Tine/ rege-n pustiu vieții de neiființă uns” (În rugăciunea serii). Credința este pentru poet casa părintească din cer (Casa părintească). Mărturisindu-și credința, poetul nu cere nimic pentru el. El se roagă în numele tuturor, cerând Divinității „de la capăt lumea s-o închipui/ în tipare fără de păcat/ spre a fi asemeni cu Tine” (Rugăciune). Poezia care încheie primul ciclu nu întâmplător este intitulată Metafizică. La început a fost Cuvântul, care prin „sferica rotire” se exprimă pe Sine. UNUL în TREIMEA cea cu neputință de despărțit, exact în Sfânta Lucrare a FACERII. Lucrarea greu de pătruns de către mintea omului. De aceea, poetul se întreabă cum poate el să cuprindă acest întreg, dacă el e doar o umbră, pe când Dumnezeu, „câlcând pre moarte” e ziditor de Viață („unde voi găsi cuvântul care spune adevărul?”). Să fie versurile poetului din Mediaș o replică la eminescienele versuri despre geneza lumilor și nimicnicia omului?

Adevărata și totală „scară interioară” spre Dumnezeu este TATĂL NOSTRU. Mărturisirile de credință și autoportretele din al doilea ciclu – Scara interioară – au ca ax ideatică-afectiv câte o secvență din rugăciunea fundamentală a creștinului, lăsată lui de Iisus. Fiecare text e câte o treaptă a scării interioare spre Dumnezeu. Credința înlătură neliniștea; rareori poetul este frământat de întrebări sau se simte ostenit de drumul său (Ostenit și întrebător). Poetul e supus trecerii, dar credința îi dă putere să-și înfrunte angoasa (Fotografie mișcată, Depărtare interioară) și rătăcirile (Autoportret) ori ispitele – „minciunile humei” (Voi veni singur). Prin „iluminarea” divină, orbul e menit faptelor risipirii spre binele altora (Punctul de evidență). „Vin însetați/ din apa vieții mele să bea/ la umbra multă a luminii mele puține/ loc de răgaz căutând” (Stop-cadru VII). Căutând lumina tămăduitoare (Stop-cadru V), poetul îndeamnă la credință (Stop-cadru IX, Penitență, Stop-cadru VIII).

În ultimul ciclu al antologiei – Așezări de credință – vocea poetului se personalizează până la datul biografic. Dar nu această personalizare e importantă și semnificativă, ci puterea de evocare și de circumscriere a unei ontologii existențial-istorice a versurilor. Poemele exprimă legătura originară a ființei cu locul și timpul etnic (dealul, casa părintească, familia, satul, ulița, codrul). Față de toate aceste date biografice, poetul are un sentiment ancestral de iubire. Știm că pentru o lungă perioadă istorică sentimentul patriotic, subordonat ideologic și îmbrăcat în haina unei retorici calpe, și-a pierdut substanța și rostul. Marele merit al poetului din burgul Mediașului este acela de a-l fi pus în drepturile sale naturale și de a-l transmite sincer, firesc și credibil celui de lângă el. În poezia lui George L Nimigeanu, sentimentul patriotic e pus la locul său de iure, alături de credință și eros, refăcând TREIMEA – UNUL, pe care vitregia vremurilor a încercat să o distrugă. Din crâmpoie, reface chipul de lumină, de la început al ȚĂRII, redându-i statutul de spațiu sacru. Poetul a trăit dramatica izgonire din Eden. „Scoaterea afară” e cu atât mai dramatică, mai cumplită, cu cât e săvârșită de om împotriva omului. Bucovina-mamă, pământul care l-a născut și spre care a rămas „întors” cu gândul și sufletul este evocată în versurile poetului ca spațiu matriceal. Cele patru elemente fundamentale ale universului, încreștinate, au vegheat antropogeneza poetului (Cuvântul - dintâi). Născut la sat, „între două străvechi sărbători”, poetul viețuiește cu Obârșia în sine. O adevărată doină a durerii în fața „sorții mastere” (după vorba poetului înaintaș) care i-a furat satul este poezia Satul furat. Dorul după satul care „înapoi copil (îl) cere” arde și usucă ființa poetului. Originea

lui din „talpa țării” este asumată de poet ca Rang de noblețe. Satului, matricea neamului și a sa, poetul îi înalță imnuri (Satele românești). Pâinea cea de toate zilele este un fel de descântec – un Tatăl Nostru. Fiecare strofă e o metaforă-icoană care închide în ea un gest primordial al țărânului român prin care „țara-pâine” „urcă prin veacuri”.

Purtând cicatricile „satului furat”, poetul țărmul de basm, legendă și credință al acestuia, cu speranță pentru viitor (Mama, Ajun de Paști, Satul din brațele mamei, Legenda). Pentru frumusețea ei interioară și exterioară, merită a fi citată în întregime poezia Puncte cardinale: „Țara/ lumina părinților în care/ îmi învăț copiii/ să stea în picioare// Limba română/ uimirea care nume îmi este/ pe veci înzidindu-mă/ rostirii aceste// Dorul și Rostul/ sfânta nuntire/ zilnica îmbrăcare/ a cămășii de mire// Ziua de mâine/ oglinda bătrână/ prin care umblă strămoșii/ cu strănepoții de mână”.

Aceeași tonalitate de gravitate și frumusețe testamentară au versurile din Cuvânt pentru fiul meu: „Să-ți înflorească-n palme piatra/ să fi răspuns și să ții minte// în cumpenele vieții/ viața să o conjugî cu «a iubi»/ să porți nectarul clipei stinse/ la masa clipei care vine// ziua s-o duci pe unde nu e// și facă-se în tine zi// Nu ție viața ci/ tu vieții fostu-i-ai dat/ strop viu de apă// S-astâperi setea clipei tale/ către izvor/ în tine/ sapă”.

Identitatea neamului și a poetului se certifică prin credință și limbă. Acestora poetul le înalță imn de slavă (Limba noastră, Cântec limbii materne). Limba e dar de nuntă și are putere ziditoare: „... poemele pe neaua foii mele/ cu mâna mea nu eu scriu ci tu ...”.

Chiar dacă are teme, motive și un decor etnic (Țara de Sus, Acasă, Ninge-n Ardeal, Taină maramureșeană, Între amintiri, Dor de părinți, La Mănăstirea Sâmbăta de Sus, Transilvania I, II, III), poezia religioasă a lui George L Nimigeanu nu e tradiționalist-rustică și ortodoxistă. Mărturisirea de credință se împletește până la indistinție cu meditația filosofică. Exprimând general-umanul, poetul integrează armonios specificul românesc în „tablouri” cu adânci valențe spirituale, în căutarea de epifanii ale Luminii și Cuvântului. Versurile mărturisesc adevărul că lumea românească e una și aceeași peste tot: mama, limba, credința, daruri; la fel ninge și în Bucovina copilariei și în Ardealul împlinirilor. Peste tot poetul e Acasa.

Istoria masteră, izgonirea a lăsat răni adânci și încă nevindecate în ființa poetului. „Sârma ghimpată” încă desparte părinți de copii, frați de surori, prieten de prieten, iar limba e vârată în închisori (Graniță din sânge, Sat pribeag).

Comparând primele și ultimele două poeme ale antologiei, putem afirma ca aceasta are o structură simetrică și unitară, oarecum în cerc, relevându-se și în acest fel UNUL din TREIME.

Textele antologate în prezentul volum trasează un spațiu poetic etern și sacru, în cele trei dimensiuni ale sale: Dumnezeu, Țara, Limba. Întregul volum se fundamentează pe condiția-calitatea de mărturisire. Neliniștea metafizică este înlocuită de credință și de bucuria mărturisirii ei. Poezia religioasă a lui George L Nimigeanu nu e plâns, nici penitență, nici tăgadă, mai rar rugăciune. George L. Nimigeanu nu scrie nici poezie bisericească, de aici lipsa de decor, figurație și limbaj bisericesc; nu scrie poezie de amvon și nici una mistică sau de versificație a dogmelor teologice. Poezia lui e una discret religioasă. Este o poezie religioasă de la sine și în sine, în cel mai curat și profund sentiment. Se poate observa o anumită ritualizare a expresiei și a gestului uman, dând sens adânc mărturisirii. Poetul nu mai are nevoie de revelație pentru a sfârâma „belciuge”, „zăvoare” sau pentru a evada din „ocol”. Dumnezeu există în ființa sa ca dat ontologic, odată cu lumina de la început. Credința e trăită și mărturisită, nu formulată și proclamată. Este cântec de bucurie și speranță: „Larg e-n mine deschis/ ochiul Vieții imens”.

Iubirea de țară, de limbă, de neam, dorul de părinți și de satul natal, credința în durată, în timp, prin Dumnezeu, se însumează în Sfântul Duh, care îl priveghează pe poet și îi determină creația. El este păstrătorul „Tainei Marelui Sâmbure” și purtător de speranțe (Excelsior). Pentru poet, Divinitatea nu este „deus absconditus” și nici „deus otiosus”, ci Dumnezeu întru comunicare. Dezvăluind sâmburele de Divinitate al ființei, versul poetului cântă această comunicare. Lirica religioasă a lui George L Nimigeanu este una etică, nu mistică; nu angoasată, ci calmă și perfect armonizată cu trăirile și convingerile lui.